

Patronların ve yöneticilerin gözünden

ODALAR

“2021’i yeni bir başlangıca çevirebiliriz”

SALGIN hem toplumsal hem de iktisadi hayatı derinden etkiledi. Küresel ekonomide yakın tarihin en ciddi şoku yaşandı. Üretim, tüketim ve ticaret aynı anda düştü. Dünya ekonomisinin 2020’de yüzde 4’ün üzerinde daralması bekleniyor. Bu oran 2009 küresel krizinden bu yana dünya ekonomisindeki en derin daralma olarak kayda geçiyor. Ülkemizdeyse salgına ve beraberinde gelen kısıtlamalara rağmen, 2020 yılının pozitif büyüme ile kapatılacağı bekleniyor. 2021’de Türkiye’nin karşısındaki temel risk alanları olarak kamu maliyesinde

Rifat HİSARCIKLIOĞLU
/ Türkiye Odalar ve
Borsalar Birliği Başkanı

hareket alanının kalmaması, yüksek borçlanma ihtiyacı, döviz rezervlerindeki kayıp, cari açığı ve bunun finansmanındaki sıkıntıların devam etmesi, işsizlik ile enflasyonun yüksek seviyelerde bulunması, Avrupa Birliği ve ABD başta olmak üzere dış ilişkilerdeki gerilimlerin sürmesi, hukuk sistemindeki aksaklıklar, kamu idaresindeki kurumsal yapıda etkinlik sağlanamaması ve kurumlara yönelik güvensizlik gösteriliyor. Yapısal reformları hayata geçirerek, 2021’i yeni bir başlangıca çevirebiliriz.

“Tüketici ve toplum refahını ilgilendiren her yerdeyiz”

PANDEMİDE tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de e-ticaret ve perakende sektörü gibi bazı sektörler öne çıktı. Önümüzdeki dönemde bu alan Rekabet Kurumu’nun gündeminde daha fazla yer tutacak. Piyasalardaki güncel gündemi takip ederken ekonomide esaslı dönüşüm yaratan dip dalgayı, veri ekonomisini ve dijital dönüşümü elbette ihmal etmiyoruz. Türkiye’de bu alanda en etkin kurumlardan biri olarak yıllardır veri ekonomisinin sektörlerdeki dönüştürücü etkisini yakından takip ediyor ve bu alanda tüketici refahını bozacak piyasa

Birol KÜLE / Rekabet
Kurumu
Başkanı

gücü oluşumunun önüne geçmeye çalışıyoruz. Pazar yerlerinden işletim sistemleri ve arama motorlarına kadar platform ekonomisine konu olan tüm alanları her zamankinden daha yakın takip ediyoruz. Limandan demir çelik endüstrisine kadar ekonomik altyapımızı ilgilendiren önemli konularda karar verirken hızlı tüketim mallarından yaş sebze meyveye kadar tüketiciyi doğrudan ilgilendiren her alanda karar tesis etmeye devam ediyoruz. Tüketici ve toplum refahını ilgilendiren her yerde var olmaya devam edeceğiz.

“Yılın ikinci yarısında umut ışığı yanabilir”

SANAYİCİLER olarak pandeminin çok edici ilk günlerinde dahi ülkemize karşı sürdürdüğümüz üretim sorumluluğumuzu bugün de sürdürüyoruz. Bu süreçte istediğimiz performansı yakalayabilmemiz için ajandamızda bulunan üç temel konuda atılması gereken adımlar var. Bunlardan biri ve en önemli finansal istikrar. Hem mevcut işletmelerin döndürülmesi açısından hem de bizi bekleyen yeni yatırımların oluşturulabilmesi açısından sanayicinin en önemli stres kaynaklarından birisi bu olacak. İkinci önemli konu istihdam.

Erdal BAHCIVAN /
İstanbul Sanayi Odası
Başkanı

Bir taraftan çok yüksek oranda işsizlikten bahsederken öbür taraftan hâlâ daha yeterli ölçüde istihdam bulamayan, yeterli ölçüde işçi bulamayan binlerce sanayicimizi, binlerce firmamızı duymaktayız. En önemli konu başlıklarından bir tanesi bu. Bir başka önemli konuda KDV. Uzun yıllardan beri hayatımızda olan KDV maalesef giderek bir üretim vergisine dönüşmüş bulunuyor. Eğer bir reform yaparsak buna KDV reformu ile başlamalıyız. Bahar sonrasındaki dönemlerde ben tekrar umut ışığının yanabileceği düşüncesindeyim.

“Esnafımıza bir hibe desteği şart”

2021’E girerken, esnaf ve sanatkarların ekonomi yönetiminden beklentileri pandeminin yarattığı belirsizlik ve kısıtlamaların ekonomik etkilerini az az indirmek için yapılacak desteklerden oluşuyor. İşyeri kapatılan veya zorunlu olmasa bile kapanmak zorunda kalan esnafımıza bir hibe desteği şart. Devlete ait işyerlerinden kira alınmaması ve icra işlemlerinin de geçici olarak durdurulması gerekiyor. İşyeri kapanan esnaf, kendisi ve yanında çalışanlar için kısa çalışma ödeneğinden yararlanmayı bekliyor. Bu destek esnafı ve

Bendevi PALANDÖKEN /
TESK Genel
Başkanı

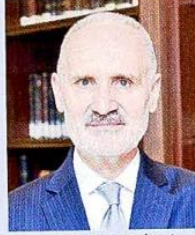
çalışanları rahatlatacaktır. Mücbir sebep ilan edilerek kamuya olan borçların ve diğer yükümlülüklerin ertelenmesini bekliyoruz. Yapılandırma Kanunu’nun yeniden mecliste görüşülerek en az altı ay ödemesiz bir dönemin olmasını ve yapılandırma süresinin 60 aya yayılmasını istiyoruz. Bilim insanları Mayıs-Haziran’a kadar toplumun en az yüzde 60’ının aşılacağını ifade ediyor. Bu gerçekleşirse 2021’in ikinci altı ayında ekonomide çok yüksek bir büyüme döneminin yaşanacağını tahmin ediyoruz.

2021 Patronların ve yöneticilerin gözünden

“Yeni dünyada güçlü pozisyon alacağız”

2021 koronavirüsün ve aşılı insanların birlikte yaşayacağı bir yıl olacak. İş dünyası olarak 2021’de umutlarımızı tek başına aşırıya bağlamadık. Virüs nasıl mutasyona uğruyorsa, 2021’de biz de iş yapış şeklimizi aynı hızla değiştireceğiz. Yeni dünyada güçlü pozisyon alacağız. Pandemi bize bir şeyi gösterdi. Üretimden pazarlamaya değin, geniş ölçekte dijital çağa en hızlı şekilde uyum sağlayan, açık ara öne geçecektir. Geliştireceğimiz ‘yeni teknolojik ürün ve hizmetlerin’ önemli gelişmelerin başlatıcısı olacağına inanıyoruz.

Sekib AVDAGIÇ /
İstanbul Ticaret Odası
Başkanı

Türkiye için doğru bir strateji ile pandemi sıçrama dönemine dönüşebilir. Üretim kompozisyonunda Türkiye öne çıkarken 2021 ülkemiz için güçlü ihracat yılı olacaktır, olmalıdır. Bu yüzden reel sektör ve hükümet olarak odaklanmamız gereken konular, üretim ve ihracattır. Bilhassa sınır aşan elektronik ticaret alanında büyük potansiyel görüyoruz, ciddi bir gelir sağlanabileceğini öngörüyoruz. 2021 bu yönde pandemiye rağmen umutlarla dolu olduğumuz, büyük hedeflerden vazgeçmediğimiz ve kararlılıkla ilerlediğimiz bir yıl olmalı.

“Ürün İhtisas Borsası’nda yatırım yapın”

2020 yılında pandemi kaynaklı sorunların çözümüne odaklandık. Tabii böylesi olağanüstü koşullar, olağanüstü önlemler gerektirir. İş dünyasının taleplerinin hükümetimiz tarafından can kulağı ile dinlenilmesi ve kabul görmesi bizleri sevindiriyor. Ben bu çabanın, 2021’de ekonomiye olumlu yansıtacağını düşünüyorum. Zira birçok ülke rekor sayılabilecek daralmalar açıklarken ikinci çeyrekte pandemi dolayısıyla yaşanan küçülmeyi, beklentileri aşan üçüncü çeyrek büyümesi ile adeta bertaraf ettik. Bu olumlu sürecin 2021’de de süreceğine

Ali KOPUZ / İstanbul
Ticaret Borsası
Başkanı

inaniyorum. Türkiye için yeni bir yatırım enstrümanından bahsetmek istiyorum. Türkiye’de geçtiğimiz yıla kadar tarımsal emtiaların elektronik ortamda alım satım söz konusu değildi. Ancak çok önemli bir adım atılarak, Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) kuruldu. Hem üreticilerimizin hem de yatırımcılarımızın tasarruflarını değerlendirmeye başladığı bu platform, gün geçtikçe derinleşiyor. Gıda üzerine yatırım yapmak isteyen herkes İstanbul Ticaret Borsasına başvurup TÜRİB’e kayıt olabilir ve yatırım yapmaya başlayabilirler.

“2021’de güçlü toparlanma bekliyorum”

TÜRKİYE krizin ve bu köklü değişimin adeta merkezinde. Sanayi üretimimiz, pandeminin yoğun yaşandığı dönemde yüzde 30’larda daralmışken, bugün yüzde 8 artışlarda. GSYİH ikinci çeyrekte yüzde 9.9 daraldıktan sonra, üçüncü çeyrekte yüzde 6.7 büyüdü. Ancak ihracatımızın Ocak-Ekim döneminde yüzde 9.1 oranında daraldığı, işsizliğin çift hanede yukarı ivmede seyrettiği, yüksek faiz oranı-yüksek döviz kuru kısıracında zorlu bir süreçten geçmekteyiz. Elbette, 2021’de aksi bir sürpriz olmayıp pandeminin etkisini yitirmesi halinde,

Ender YORGANCILAR /
Ege Bölgesi Sanayi
Odası Başkanı

verilerimizde güçlü toparlanmalar olacaktır. Pandemi teşviklerinin 2021’de krediden ziyade ihtiyaç doğrultusunda hibe şeklinde olması toparlanmayı destekleyecektir. 2021’nin değişimlerin yılı olacağını dikkate aldığımızda, iş dünyası olarak beklentimiz, istikrarlı büyümeyi ve kalkınmayı destekleyecek çok yönlü yapısal reformların hayata geçirilmesidir. Bu açıdan, Cumhurbaşkanımız tarafından dile getirilen reform sürecini ve ekonomi yönetimindeki değişimi çok önemsiyor, bir an evvel uygulamaya geçilmesini temenni ediyorum.

“Firmaların dijitalleşme eğilimleri hızlanacak”

2021’İN öncelikli gündem maddesi ‘işsizlik’ olacak. İşsizliğin, pandemi öncesine dönmesi uzun zaman alabilecek. Bunun için ekonomi yönetiminin, bugüne kadar uyguladığı politikaların ötesinde stratejiler uygulaması gerekecek. Beklentimiz son günlerde piyasalarda yakaladığımız olumlu iklimin 2021’de de devam etmesi. 2021’in 2020’den daha kötü olabileceğini düşünmüyorum. Bu yüzden yatırımcıların özellikle uzun vadeli yatırımlara yönelmesi daha avantajlı olacak. Küresel üretim ve ticaret bağlarının tarihi olarak

Nurettin ÖZDEBİR /
Ankara Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

düşük seviyelere gerilediği ve hatta birçok alanda kesildiği salgın süreci, ülkemizin yerli girdi üretimini ve kullanımını esas alan, katma değeri görece yüksek ulusal sanayi üretimini geliştirmeyi hedefleyen politika dönüşümlerinin ertelenemez bir eşiği. Mevcut konjonktür ithalata konu ürünlerin yerleştirilmesi açısından bir fırsat sunuyor. Bu süreçte ve sonrasında ithal ikameci politika tercihleri önemli ölçüde artacak. Yerleşme faaliyetleri artacak. Virüs süreciyle firmaların dijitalleşme eğilimleri hızlanacak. Firmaların 4.0 dönüşüm süreci hızlanacak.

Patronların ve yöneticilerin gözünden

“Çeşitli avantajlara sahip bir ülkeyiz”

2020'DE ABD-Çin ticaret savaşları, Brexit gibi bazı belirsizlikler ve gelir dağılımı bozukluğu gibi sorunlarla girmiştik. Covid-19 bu tabloya adeta tuz biber oldu. Salgın, sebep olduğu can kayıpları ve sağlık sorunlarının yanı sıra ekonomileri tecride mahkum etti, tedarik zincirlerini zayıflattı, dünya genelinde ticari ve ekonomik hayatı sarıttı. Üçüncü çeyrekte alınan tedbirlerin de sayesinde Türkiye'de ve diğer ülkelerde hızlı bir toparlanma başladı. Ne var ki salgının yeniden artması ve ikinci dalga şimdilerde ekonomiyi yeniden kapanmaya

Gürsel BARAN / Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı

zorluyor. Ancak aşı çalışmalarındaki olumlu gelişmeler, önümüzdeki aylardan itibaren salgın gündemini geride bırakmaya başlayacağıma işaret ediyor. Salgından sıyrıldığımız ölçüde performansımız iyileşecek. 2021 her koşulda Türkiye için de dünya için de toparlanma yılı olacak. Bulduğumuz coğrafya itibarıyla çeşitli avantajlara sahip bir ülkeyiz. Ekonomi ve hukuk alanında hayata geçirilecek reformlarla daha da cazip bir ülke olarak yatırım çekmeye devam edecek. Türkiye dünya ekonomisinin parlayan yıldızı olacak.

“2021'de tedarik zincirinden daha fazla pay alacağız”

BURSA'NIN 2021'de pandemiden sonra ortaya çıkacak fırsatlardan ve küresel ticaretteki büyümeden daha yüksek pay alabileceğine inanıyoruz. Covid-19 salgını sonrası küresel tedarik zincirlerinde yeniden yapılanma ve Çin ile Asya'ya alternatif diğer ülkelerden daha çok ithalat yaparak tedarik güvenliğinin sağlanması eğiliminin güçlenmesiyle, Bursa önemli bir avantaj elde edecektir. Üretim ve hizmet kapasitemizi güçlü tutmak salgın sonrası yeni ekonomik düzende oluşacak

İbrahim BURKAY / Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı

bu fırsatları değerlendirebilmemiz açısından büyük önem taşıyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde Bursa'mıza ve ülkemize kazandırdığımız TEKNOSAB, firmalarımızın dijital dönüşümlerine rehberlik eden Bursa Model Fabrika, yeni nesil araştırma ve mükemmeliyet merkezlerini barındıran BUTEKOM gibi projeler rekabet gücümüze güç katacak. Yeni yılda dijital dönüşüm, sanal fuarlar ve nano teknoloji mükemmeliyet merkezi gibi çalışmalar da gündemimizde olacak.

“Adana önümüzdeki dönemde güç kazanacak”

COVID-19 salgınıyla birlikte küresel üretim ve tedarik zincirlerinin güvenilirliği de tartışılır hale gelirken, Avrupa iş dünyasında da Çin gibi uzak bölgeler yerine, daha yakındaki ülkelere yoğunlaşma düşüncesi öne çıkmaya başladı. Kriz aşılmasında Türkiye'nin konumunun güçleneceği kanaatindeyim. Adana köklü sanayi geçmişi ile birlikte üretim, istihdam ve ihracatına büyük ivme ve önemli güç kazandıracak yatırımlarıyla önümüzdeki dönemde bu rakamlarının kat ve kat üstüne çıkacaktır. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde, etkisi Ortadoğu'da da

Zeki KIVANÇ / Adana Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

hissedilecek tek potansiyel metropol bölge olarak belirlenen Adana'da, toplam 15 yeni planlı sanayi alanları ihdas ediliyor. Yakın gelecekte Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi, Ceyhan Karma OSB, Kimya İhtisas OSB, Varlık Fonunun Kuracağı Rafineri Tesisi, Gıda İhtisas OSB, Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB, Su Ürünleri OSB, AOSB 4. Genişleme Alanı, Tekstilkent, Ayakkabıcılar Küçük Sanayi Sitesi gibi sanayi sitelerinin kurulmasıyla Adana üretimle dönüşen ve kalkınma yolunda dev atılımlar yapan bir kent olacak.

“Devletimizin destekleri devam etmeli”

TÜRKİYE'NİN kaynakları sınırlı olmasına rağmen 2021'de devletimizin desteklerinin hissedilmesini, bu desteklerin devam etmesini sanayiciler olarak arzu ediyoruz. 2021'in ilk altı ayının, 2020'ye benzer geçeceğini düşünüyoruz. Ama bu dönem içerisinde şirketlerimizin, özellikle fabrikalarımızın pandemi ile ilgili kuralları katı bir şekilde uyguladığının da altı çözilmesi gereken bir durum olduğunu söylemek istiyorum. 2021 Haziran'a kadar yurtiçi ve dışında önlemlerin artarak devam edeceğini tahmin ediyoruz. Bu yüzden sanayi ve ekonomi

Celalettin KESİKBAŞ / Eskişehir Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

alanında 2020'ye benzer rakamları göreceğimize de öngörüyoruz. Ancak 2021'de de özellikle Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere ihracatın artacağı da tahminlerimiz arasında yer alıyor. Özellikle 2021'de nakit akışı yaşayan şirketlerin kayıtsız şartsız finansal anlamda desteklenmesini önemli buluyoruz. 2021'de Odamızın yapacakları içerisinde ihracatın artmasına yönelik faaliyetler, mesleki eğitim ile ilgili yol alınması ve üyelerimizin teknoloji olarak alt yapılarını güçlendirilmesi çalışmaları yer almakta.

Patronların ve yöneticilerin gözünden

"Türkiye'nin yıldızı parladı, İzmir ön plana çıkıyor"

YERKÜREDEKİ herkesi etkileyen bu salgın, tarım ve gıdanın ne kadar önemli, tedarik zincirinin sürdürülebilirliğinin ne denli hayati olduğunu hepimize bir kez daha gösterdi. Pandemiye İzmir özelinde ele alırsan üretimde ve salgının ilk birkaç günü hariç dağıtım ve pazara erişim konusunda bir sıkıntı yaşamadık. Tarım nüfusunun yaşlı olması herkesi endişelendirse de alınan önlemler sayesinde bunu aşmayı başardık. İzmir bu süreçte hem tarımsal üretim hem de pazarlama açısından en doğru yönetilen illerden oldu. Bu başarıda tüm kesimlerin

İhsan KESTELLİ / İzmir
Ticaret Borsası
Başkanı

uyum içinde hareket etmesi, oluşturulan il koordinasyon kurulunun örnek bir çalışma sergilemesi etkin rol oynadı. Sonuç olarak iç piyasada gıda talebinde yaşanan artışa rağmen hiçbir ürün veya malın eksikliği hissedilmedi. Gelinek nokta itibarıyla şurası yadsınacak bir gerçek ki pandemi günlerinde değeri ve önemi yükselen en temel sektör tarım ve gıdadır. Bu alanda yıldızı parlayan ülke Türkiye, öne çıkan kent ise İzmir'dir. İzmir Ticaret Borsası olarak biz de akıllı tarımın yerleşmesi ve yaygınlaşması için elimizi taşın altına sokmuş durumdayız.

"2021, ekilen tohumların filizleneceği bir yıl olacak"

AFYONKARAHİSAR iş dünyası olarak Cumhurbaşkanlığı 2021 Yılı Programı'ndaki 2021 yılı için yüzde 5.8 oranındaki büyüme hedefine ulaşılması için var gücümüzle çalışacağız. TOBB öncülüğünde istihdam konusundaki duyarlılığımız ve gayretimiz sürecektir. 2021'de öngörülen en büyük risk 2020'de olduğu gibi yine Covid-19 olacak. Salgının özellikle üretim, turizm ve ihracatı olumsuz etkilediğini biliyoruz. Covid-19'a karşı bulunan aşılardan ihtiyaç duyan tüm ülkelere adil bir şekilde dağıtımının sağlanması önemli. Ülkemizin yerli

Hüsnü SERTESER /
Afyonkarahisar Tic. ve
S. Od. Yön. Krl. Başkanı

aşı çalışmaları bizi umutlandırıyor. Uzmanlar, pandemi kısıtlamaların 2021'in ikinci yarısında gevşetilebileceğini, ancak bu salgından tam anlamıyla kurtulmamızın 2022'yi bulacağını belirtiyor.

Bu durumda özellikle üretim ve ihracatta sıkıntıların sürmesi bekleniyor. Ancak, her şerde bir hayır arayan büyüklerimiz haklı. Bu salgın bize, sağlığın önemini hatırlattığı gibi, paylaşma ve yardımlaşma duygularımızın da tazelenmesine vesile oldu. 2021, ekilen tohumların filizleneceği bir yıl olacak.

"6 bin istihdam öngörüyoruz"

ASBAŞ ve Türkiye olarak üretime verdiğimiz önemle büyüme grafiğimizi sürdürerek katma değer sağlamaya devam edeceğiz. Bölgemizde yatçılık, elektronik, makine-metal, maden, tekstil ve medikal firmaları ağırlıklı olarak hizmet veriyor. Medikal sektörü daha da önemli bir yere gelirken elektronik firmalarımızın üzerinde çalıştığı otomasyon sistemleri "yeni normal"e uygun yenilikçi teknolojiler geliştirmeye devam ediyor. İnsanların tatil alışkanlıklarında yaşanan yön değişiklikleri de dünya üzerinde lüks yatılara olan ilgiyi artırdı.

Zeki GÜRSES / Antalya
Serbest Bölge İşleticisi
Genel Müdürü

Bazı firmalarımız askeri denizcilik alanında da başarılı projelere imza atıyor. 2020'de başlayan Rıhtım Altyapı projemiz ile hayata geçireceğimiz yat atma/çekme sistemi 2021'in Haziran ayında tamamlanacak. Bu yatırım için bütçemizin 110 milyon TL. Ayrıca 2021 Şubat ayında başlayıp aynı yılın son çeyreğinde bitirmeyi planladığımız 12 milyon TL değerindeki Antalya Serbest Bölge Su ve Kanalizasyon Hatlarının yenilenmesi projemiz de mevcut. Rıhtım yatırımlarımız tamamlandığında bölgemizde bulunan 5 bin 300 istihdamın 6 binlere çıkmasını öngörüyoruz.

"Pandemi, süregelen düzeni değiştirdi"

Pandemi hayatın olağan akışını kökten değiştirmiştir. Alışkanlıklarımızı, geleceğe olan güveni, önceliklerimizi, tüketimi dolayısıyla da üretimi, ekonomiyi, sosyal hayatı, kısacası insan eliyle kurulmuş, süregelmekte olan düzeni büyük ölçüde değiştirdi. Pandemiye kadar gelişimi, sürdürülebilirliği ve bu minvalde yaratacağımız refah dolu geleceği hep katma değeri yüksek ürün ya da hizmet üretimi ile sağlayabileceğimizi öngörerek söylemlerde bulunur, maddeye ya da eşyaya odaklanırdık.

Ali BAHAR / Antalya
Organize Sanayi
Bölgesi Yön. Krl. Bşk.

Sağlık, bu gibi konular konuşulurken cümle içinde pek kullanılmayan bir kelimeydi. 2020 yılı insan olduğumuzu, sağlığın ne kadar kıymetli olduğunu, sağlıklı birey ve toplumların geleceğe uzanabileceğini hatırlattı. Kaosla geçen, acı ve üzüntüler ile dolu bir yılın ardından ancak sağlık ve huzur dilenebilir diye düşünüyorum ve 2021 yılından sadece sağlık ve huzur diliyorum.

ddt
Doğan Dış Ticaret ve Müessesilik A.Ş.
Katkılarıyla

76

ERDAL BAHCIVAN
İSTANBUL SANAYİ
ODASI BŞK.

78

CEM BOYNER
BOYNER GRUP
YKB.

80

AHMET EREN
EREN HOLDİNG
YKB.

82

NEZİH BARUT
ABDİ İBRAHİM
YKB.

84

İBRAHİM ERDEMOĞLU
ERDEMOĞLU HOLDİNG
YKB.

86

ENVER YÜCEL
BAU GLOBAL BŞK.
VE BUEK YKB.

88

EROL TABANCA
POLİMEKS
YKB.

90

ZEYNEP BODUR OKYAY
KALE GRUBU
YKB.

92

ABDURRAHMAN
KAAN
MÜSİAD BŞK.

94

ERHAN
BOYSANOĞLU
MESA YKB.

96

HAMDİ AKIN
AKFEN HOLDİNG
YKB.

98

HUSEYİN BOZKURT
MEDICANA SAĞLIK
GRUBU BŞK.

100

NEVZAT AYDIN
YEMEKSEPETİ
CEO'SU

102

ORHAN TURAN
TÜRKNFED
BŞK.

104

DAVUT DOĞAN
DOĐANLAR YATIRIM
HOLDİNG YKB.

106

NAİL OPAK
DEİK
BŞK.

108

BANU DEĐEMAN
DEĐEMAN HOTELS
YKB.

110

HAŞİM İŞİK
DOĞAN DIŞ TİCARET
GM.

112

GAMZE CİZRELİ
BIGCHEFS
KURUCU ORTAĐI

114

AHMET ÖKSÜZ
KİPAŞ HOLDİNG
YKB. YRD.

ARŞİVİMİZDEN
30 YILIN
ÖYKÜSÜ

225 CEO'NUN
KATILDIĞI ANKETTEN
ÇIKAN 11 MESAJ

14 SEKTÖRÜN
2021 YILI
PLANLARI

Ekonomist

27 Aralık 2020 - 10 Ocak 2021 Yıl 31 152273 Sayı 34

10₺
K.K.T.C. fiyatı
12₺

ekonomist.com.tr @ekonomistdergi EkonomistDergisi ekonomist_dergisi

2021

**ALMANAK
ÖZEL SAYISI**

BÜYÜME

STRATEJİLERİ

30 LİDERİN YENİ DÖNEM HEDEFLERİ

30'UNCU YILA ÖZEL AÇIKLAMALAR

ddt
Doğan Dış Ticaret ve Müessilik A.Ş.
Katkılarıyla

RIFAT
HİSARCIKLIĞLU

ALİ
KİBAR

BEGÜMHAN
DOĞAN
FARALYALI

FUAT
TOSYALI

TUNCAY
ÖZİLHAN

ALİ
ÜLKER

MURAT
ÖZYEGİN

ABDÜLKADİR
KONUKOĞLU

VAHAP
KÜÇÜK

ERDAL
BAHÇIVAN

CEM
BOYNER

İSMAİL
GÜLLE

AHMET
EREN

İBRAHİM
ERDEMOĞLU

ENVER
YÜCEL

EROL
TABANCA

NEZİH
BARUT

ERHAN
BOYSANOĞLU

HAMDİ
AKIN

ZEYNEP
BODUR OKYAY

NEVZAT
AYDIN

DAVUT
DOĞAN

BANU
DEEMAN

GAMZE
CİZRELİ

HUSEYİN
BOZKURT

ORHAN
TURAN

NAIL
OPAK

HAŞİM
IŞIK

AHMET
ÖKSÜZ

2021 BAKIŞ

SIBEL ATIK
satik@ekonomist.com.tr

“Yeni bir büyüme modeline geçmeliyiz”

Sanayici açısından finansmanın 2021 yılının en önemli gündem maddesi olacağını aktaran **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, Türkiye'nin artık dengeli, sürdürülebilir, nitelikli ve **sanayinin** daha fazla paya sahip olduğu bir büyüme modeline ihtiyacı olduğunu söylüyor.

Sanayinin pandemi sürecinde üretimini aksatmayarak başarılı bir sınav verdiğini söyleyen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan**, ekonomide yeni bir büyüme modeline geçilmesi gerektiğini söylüyor. Türkiye **sanayisinin** 2021 yılında da en önemli gündem konusunun yine finansman olacağını dile getiren Bahçivan, büyüme kalitesine işaret ediyor. Bahçivan, “**Sanayi** adına bu kadar zorluklar içerisinde bir umut ışığı yaktığımız döneme girmişken, Türkiye'nin artık **sanayi** üzerinden bir büyüme modeli oluşturma adına fırsat döneminin doğduğuna inanıyoruz” diyor. **Erdal Bahçivan**, sorularımızı şöyle yanıtladı:

Türkiye ekonomisi açısından 2020 yılını değerlendirir misiniz? Sanayinin performansını nasıl yorumlarsınız?

Pandeminin ağır yükü, 2020'nin bütün hesaplarını, bütçelerini, planlarını, programlarını kamu, hükümet ve şirketler açısından yeni baştan bir değerlendirme noktasına getirdi. Şokun ilk etkilerini atlattıktan sonra yılın ikinci yarısına biraz daha umutla girdik. Gururla söyleyelim ki herhalde **sanayi** sektörü pandeminin en ağır olduğu günlerde dahi aldığı önlemlerle, üretimini en küçük detayına kadar aksatmayarak sürdürdü. Lojistikinden istihdamına, tedarik zincirinden ihracat noktasına, her boyutunda üretimin dinamizmini normal bir yaşamın standartlarında sürdürebilme sınavını çok başarıyla verdi.

Bu zorlu süreçte sanayi odası olarak yıl sonu büyüme beklentiniz nedir?

Yaşanan gerçeklerden sonra büyümenin çok küçük bir artı veya çok küçük bir eksi olması çok önemli değil. Yılı belli ki sıfır, eksi-artı ara-

“AB ile rasyonel bir sürecin başlamasını umuyorum”

“Avrupa Birliği, Türkiye'nin turizmde, ihracatta, yatırımlarda ve her türlü farklı organizasyon ve iş birliklerinde, sosyal hayatımızın her bölümünde tartışmasız en önemli dostumuz ve iş ortağımız. Dönem dönem gerginlikler artabiliyor. Bunun siyasi nedenlerden kaynaklanan ve Türkiye'yi rencide edici birtakım sebepleri olabiliyor. Ama reel açıdan bakarsak Avrupa ekonomisinin Türkiye'ye ihtiyacı yüksek, Türkiye'nin de Avrupa Birliği'nin ekonomik desteğine, iş ve stratejik ortaklığına ihtiyacı yüksek. Akliselimin 2021'de galip geleceğini düşünüyorum. Son dönemlerde hükümetimizin de bu konuda verdiği mesajlar bence son derece değerli ve dikkat çekici. Pandeminin sona ermesiyle daha rasyonel bir ilişki döneminin başlayacağını umuyorum.”

sında bir yerde büyümeyle kapatacağız. Türkiye 2000'li yılların başından beri çok güçlü büyümelere alışmış olan bir ekonomi. Toplum, bu güçlü büyümelerin tadını fazlasıyla gördü. O açıdan ne yazık ki 2018'den beri Türkiye düşük bir büyüme sürecine girmiş vaziyette. Bu nedenle çeyrekler bazında bunu değerlendirmek yerine daha geniş bantta bakmanın doğru olduğunu düşünüyorum.

Sözünü ettiğiniz güçlü büyümelerin ardından ekonomide yeniden büyüme hamlesinin yolu nereden geçiyor?

Türkiye'nin yeni bir büyüme modeli konusunda pandeminin bitimiyle beraber çok daha güçlü ve stratejik bir karar vermesi gerekiyor. Çünkü büyümenin oranından öteye bizim yıllardan beri söylediğimiz bir gerçek var: Büyümenin kalitesi. Türkiye'nin artık dengeli, sürdürülebilir, nitelikli ve **sanayinin** payının güçlü olduğu bir büyüme modeline ihtiyacı var. 2021 ve sonrası

Sanayiciyi bekleyen fırsatlar ve riskler

- Türk sanayisinin en önemli gündem konusu yine finansman olacak. Maalesef finansal istikrarın son aylarda bozulduğunu gördük. 2021'in önemli bir döneminde yüksek finansman maliyetlerinin ve daralan finans kaynaklarının Türk sanayicisinin hem mevcut işletmelerin döndürülmesi açısından hem de bizi bekleyen yeni yatırımların oluşturulabilmesi açısından elindeki en önemli stres kaynaklarından birisi olacağını düşünüyorum.
- İkinci önemli konu istihdam. Ne yazık ki bu konuda kısa vadede bir çözümün gelebileceğini çok net göremiyoruz. Bir taraftan çok yüksek oranda işsizlikten bahsederken öbür taraftan da hâlâ daha yeterli ölçüde istihdam bulamayan, yeterli ölçüde işçi bulamayan binlerce sanayicimizi, binlerce firmamızı duyuyoruz.
- En önemli gördüğüm bir başka konu da ki eğer bir reform yaparsak belki önce oradan başlamamız lazım; KDV reformu. Uzun yıllardan beri hayatımızda olan ama giderek bir üretim vergisine dönüşen KDV'nin de artık mevcut olumsuzluk teşkil eden halinden güçlü bir reformla dönüştürülmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda zaten bir rapor hazırlığı içindeyiz. Onu da önümüzdeki haftalarda yine Maliye Bakanlığı ile paylaşacağız.

için biz böyle bir modelin Türkiye açısından çok daha doğru olacağını düşünüyoruz. Sanayi adına bu kadar zorluklar içerisinde bir umut ışığı yaktığımız döneme girmişken, Türkiye'nin artık sanayi üzerinden bir büyüme modeli oluşturma adına fırsat döneminin doğduğuna inanıyoruz. Çok yıldızlı ama sanayinin payının, katkısının düşük olduğu ve uzun vadede de Türkiye'ye bedel üreten büyüme oranlarıyla ilerleyemeyiz.

Türkiye ekonomisinin gelecek yıllarda ilk 10 arasında yer almasının koşulu nedir?

Dar kesitli büyüme oranları üzerinden konuşmak yerine 2021 sonrasında kaynakları doğru kullanarak Türkiye'yi temel sorunlarından kurtaracak olan, temel sorunlarından arındırılmış bir büyüme modeli üzerinde durmalıyız. Hep söylediğim bir hususu tekrarlayayım; Türkiye'nin kaynak problemi yoktur, Türkiye'nin kaynakları doğru kullanma problemi vardır. Önümüzdeki dönemde çok da bol olmayan kaynaklarımızı sanayi adına doğru geliştirebilirsek, ekonomimizi bir üst lige çıkarma fırsatını da çok iyi kullanmış oluruz.

2021 yılı için büyüme öngörünüz nedir?

2021'in en önemli sorusu pandeminin süreci.

Şimdi bizi umutlandıran bir aşu gelişmesi var. Kuvvetle muhtemel, 2021 aşıyla tanışacağımız bir yıl olacak. Ama tabii kabul etmek lazım ki bu aşuların dağıtımını yine bir zaman alacak. Bu kışın en azından maksimum tedbirle geçmesi gerektiğini aklımızdan çıkarmamalıyız. Dünyadaki gelişmeler de aynı paralelde geçecek. Avrupa bir kapanıp açılırken, ABD de tekrar bir kapanma dönemine girecek gibi... O yüzden de belli bir süre daha ekonomik aktiviteleri pandemiden ayırmamız çok kolay değil. Tabii, ülkemiz için yeni bir ekonomik yönetim başladı.

Pandeminin hayatımızdan adım adım çıkmasıyla beraber 2021'in ilk dönemleri olmasa dahi bahar sonrasındaki dönemlerinde ben tekrar umut ışığının yanabileceği düşüncesindeyim. Finansmanın daha rahatlayabileceği, finansa daha rahat ulaşabileceğimiz bir döneme biz yılın ikinci yarısına doğru ulaşabilirsek herhalde yılın ikinci çeyreğinden sonra daha pozitif, 2020'yi tam unutturmasa bile bize moral verecek olan bir yıl hayatımıza girer. Ama bunun için de tekrar söylüyorum, ölçülü bir iyimserliği korumamız gerekiyor. Gerçeklerin farkında olacağız, iyimserliğin ölçüsünü de kaçırmayacağız.